

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д. изк. Йордан Гошев – преподавател по хармония и полифония в

ЮЗУ „Н. Рилски”, Благоевград

относно дисертационен труд за присъждане

на образователната и научна степен „ДОКТОР”,

представен от

Денислав Христов Томов, редовен докторант към катедра „Композиция”,

Теоретико композиторски и диригентски факултет, НМА „Проф. Панчо

Владигеров“, София

на тема: **Българската композиторска школа в НМА „Проф. Панчо**

Владигеров“ – педагогика и творчество

Денислав Томов е завършил специалност „Композиция“ в Теоретико-композиторски и диригентски факултет на Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“, София в класа на проф. Красимир Тасков. Творчеството му обхваща произведения в областта на песенната, камерната, инструменталната и симфоничната музика. Реализирал е редица записи и концертни изпълнения с Плевенска, Русенска и Пловдивска филхармонии, Симфоничния оркестър на Българското национално радио, Камерен ансамбъл „Софийски солисти и др. Носител е на редица награди като композитор от национални и международни конкурси.

Дисертационният труд съдържа: увод, девет глави, заключение, приноси, десет приложения и библиография. Ползваната литература обхваща 72 заглавия, от които 28 на кирилица, 44 на латиница и 26 архивни източника.

В **УВОДА** е представена тезата на разработката, разглеждат се актуалността, целта и задачите, методите на научното изследване. Денислав Томов проучва редица архиви за да може да установи:

- потребностите от индивидуален почерк при изграждане на бъдещите композитори;
- необходимостта от подходяща организация;
- методиките и системите на преподаване;
- съответствието между ефикасни знания и рутина.

Всички компоненти на стандартната информация за намеренията на докторанта при реализиране на Дисертацията са налице.

В **първа глава** „Предпоставки и зараждане на идеите за българска композиторска школа /от 1921 до 1933 година/“, **втора глава** – „Начален период на обучението по композиция в дма /до 1943 година/“ и **трета** – „Обучението по композиция от 1943 година до учредяването на специалност „композиция“ в ДМА /“класа по композиция“/“, се разглеждат исторически факти от основаване на музикалната академия, зараждането на първите форми на обучение по композиция, опитния метод на работа, дискутирането на творби и автори, създаването на чувство за пропорционалност на формата, на фактурната организация, на причинно-следствената логика на акордовите последования и мелодичното оформяне, на развитието и усъвършенстването на композиционни сръчности. Проследен е пътят на преминаване от „свободното“ обучение по композиция към „кръжочната“ форма, общите черти между тях и липсата на установена документирана система за усъвършенстване на студентите. Докторантът се опира на множество документи и спомени на композитори, които дават стабилна основа на направените твърдения и изводи.

Глава четвърта „Специалност „Композиция“. Анализ на изпитните програми за прием в първите години от съществуването ѝ. Катедра „Композиция“, **пета** „Развой на композиторското обучение в ДМА /БДК/ до края на 1950-те години“, **шеста** „Обучението по композиция в БДК през 1960-те години“ и **седма** „обучението по композиция в БДК от 1970 до началото на 1980-те години“ разглеждат регламентираното обучение на базата на нарочно разписани учебни планове и програми, ролята на знанията по „хармония, полифония, музикални форми, оркестрация“ и отношението им към изграждането на бъдещия композитор, наличието на щатни преподаватели по дисциплината и базовите дисциплини и изричното изискване на Академията „да са творчески личности“ /нещо, което в момента не е задължително/. Представени са и негативни изисквания като политизацията в катедрата и в обучението по специалността, директивното въвеждане на съветски образователни програми и др

Глава осма „Дисциплината „Композиция“ извън специалността „Композиция“, разглежда обучението по дисциплината за студенти с други специалности. Тези занимания целят придобиване на по-обширен поглед върху музикално-творческата дейност от студентите, знанията по хармония, полифония, музикален анализ, оркестрация и т. н. се събират за представяне на взаимната им обусловеност.

Девета глава „Описание на методиките на преподавателите по композиция в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ се представят методите на преподаване на Панчо Владигеров, Веселин Стоянов, Марин Големинов, Парашкев Хаджиев, Александър Райчев, Александър Танев, Димитър Тъпков, Пенчо Стоянов. Формирането на професионални навици, критичност към тематичния материал, прецизност на формата и мелодическата линия, отношението към фолклора като източник на тематичен материал, владее

на оркестровата палитра, балансираност на използваните музикално изразни средства, методическите подходи за изграждане на бъдещите композитори са анализирани на основата на редица интервюта с техни ученици. Денислав Томов дава една ясна картина на общите черти и различия в преподаването на дисциплината в ДМА/БДК. Всички направени обобщения са плод на достатъчно документален материал.

В **Заключението** на Дисертацията се предлагат изводи за спецификата на обучението по композиция, за „задължителното“ отсъствие на единна систематизация при методологията на преподаване, използвайки „столетните европейски практики“ на чешка, френска, немска, руска и т.н. школи и достигайки до самостоятелен път на развитие, на оформяне на индивидуален почерк при обучаваните на базата на отделните компоненти от качества на обучаваните студенти, на техните жанрови предпочитания и подбор на музикални средства за реализация на авторските идеи.

Приложенията в Дисертацията са богат документален материал, който може да се използва и за бъдещи научни разработки по отношение възникване, развитие и оформянето на българската композиторска школа.

I. Актуалност на научната разработка

Избраната от докторанта тема представя формирането на българската композиторска школа, отделните етапи при изкрystalизиране на структурата и програмите за обучение, най-ярките преподаватели по дисциплината „Композиция“ в БДК и техните общи черти и индивидуални, различни подходи при оформяне на композиторски стил, дават се аргументирани обяснения и ценна документална информация за организацията на обучение.

II. Познава ли докторанта същността на проблема и изпълнява ли в труда си поставените цел и задачи

Денислав Томов изследва многопосочно значението и ролята на отделните компоненти в подготовката за постигане на солидна професионална база, която в последствие да оформи индивидуалния стил на всеки творец в областта на музикалното изкуство. Самият той е композитор с множество сценични реализации на негови композиции за различни камерни и оркестрови формации, познава проблематиката „от кухнята“, навлиза в семантиката на художествените предимства при добра музикална подготовка.

До голяма степен поставените цели и задачи са реализирани. Докторантът обяснява не само теоретически проблематиката, но дава и богати документални доказателства за направените заключения. Проведените интервюта в много голяма степен потвърждават теоретичната част, направените изводи и необходимостта от осмисляне на начина на преподаване и оформяне стила на бъдещите композитори.

III. Научни и научно приложими приноси

Приносните качества на труда са налице, тъй като това е първото обобщено изследване за формиране на българската композиторска школа, за методите на преподаване, за организацията на обучението по композиция. Представени са учебните програми и изискванията при кандидатстване и дипломиране, прави се аргументирано предложение за оформяне на творческата индивидуалност. Дисертантът детайлно се е запознал с голям обем теоретична литература и архивни материали, направените изводи за необходимостта от използването на „отворена“ система, съобразена с индивидуалните качества на обучавания са достатъчно аргументирани. Научната теза и отделни детайли са последователно и логично изведени,

примерите, които подкрепят направените заключения за характерните особености са убедителни и удачно подбрани.

IV. Препоръки.

Структурирането на доктората е нетипично и, според мен, трябва да се окрупнят отделните етапи на поднасяната информация. Не е ясно какви са предпоставките за извеждането им като отделни структури на дисертацията. Получава се известна фрагментарност на разработката. Така например главите от първа до трета биха могли да се обединят в една като историческа, състояща се от представените етапи, главите от четвърта до седма са свързани с обучението, учебните планове и програми, а осма и девета глава могат да останат самостоятелни. С подобна структура изследването би спечелило като единност и прегледност.

V. Заключение.

Представената за публична защита дисертация притежава качествата на стойностна научна разработка и изразявам своето положително становище за присъждане на научната и образователна степен „доктор” на Денислав Томов, редовен докторант към катедра „Композиция”, ТКДФ, НМА „Проф. Панчо Владигеров, София. Представените от докторанта приноси са коректни и отразяват достойнствата на Дисертацията.

25.03.2018

Благоевград

проф. д. изк. Йордан Гошев